

шається творчість. Народна основа завжди була і буде тим життєвим джерелом творчості, яке живить балетний театр. Життя народного танцю безперервне і вічне: кожен покоління бачить у ньому своє співзвуччя даному часу, даній епосі.

Найчастіше це поєднання народного танцю з сучасним танцем. Останнім часом виконуються стилізовані хореографічні постановки, які є своєрідним поєднанням одного танцювального напрямку з іншим. «Народний танець є зачинателем усіх напрямів танцю, які формувалися протягом багатьох століть на його основі: це і класичний, і естрадний, і сучасний танець» [1]. Мода і плин часу не змогли вплинути на народний танець, знищити, адже він є носієм історії народу, який його створив. Сучасна і народна хореографія не тільки поєднуються, а й мають взаємний вплив один на одного, творчо збагачуючи та розвиваючи народну хореографію шляхом пошуку нових шляхів використання народної творчості, дають змогу відродити форми і жанри танцювального фольклору.

На сьогодні стилізація стала настільки популярною, що жоден конкурс не обходиться без номінації «Стилізація народного танцю». Прийом стилізації, який використовують балетмейстери хореографічних колективів, відповідає інтересам сучасного виконавства, сприйняттю глядачами народної музики та народного танцю як явища, яке не завмерло у своєму розвитку, а постійно розвивається, і є своєрідним «живим» мистецтвом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернадська Д. Сучасна хореографія в контексті синтезу мистецтв. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2013. Вип. 7. С. 78–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apgnd_2013_7_11.

2. Гутник І.М. До проблеми стилізації народного танцю. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. Київ: НАКККіМ, 2009. С. 251–257.

3. Козинко Л.Л. Традиції фольклорної культури в сучасному народносценічному танці та балетному театрі України: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.02 «Театральне мистецтво». Київ, 2012. 18 с.

4. Косаковська Л. Збереження автентичних фольклорно-етнографічних зразків українського народного танцю як предмет наукового дослідження. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Педагогічні науки*. 2014. № 8. С. 71–77. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvvnup_2014_8_18.

5. Помпа О.Д. Тенденції сучасного народно-сценічного танцю. *Мистецтвознавчі записки*. 2014. Вип. 25. С. 281–287.

Микола ГАЛІВ
(Дрогобич, Україна)

ПОЧАТКОВА ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА УЧНІВ У НИЖНЬОГАЇВСЬКІЙ СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ (1950–1980-ті рр.)

Вагому роль у мілітаризованій радянській державі відігравала довійськова підготовка школярів. До програми освіти у старших класах середніх шкіл входила навчальна дисципліна «Початкова військова підготовка» (далі – ПВП). У рамках цієї дис-

ципліни відбувалася підготовка до здачі нормативів «Готовий до праці і оборони» (ГПО) та «Будь готовий до праці і оборони» (БГПО). Для прикладу, наказом директора Нижньогайвської середньої школи (далі – СШ) від 25 квітня 1961 р., школярів, які склали нормативи, нагородили значками ГПО I-го ступеня (22 учні) і БГПО (16 учнів) [1, 28–29]. У 1964 р. 15 учнів школи отримали значки ГПО I-го ступеня, а 24 учні – значки БГПО [2].

Складовою частиною початкової військової підготовки поза межами шкільного предмету були військово-патріотичні ігри «Зірниця» та «Орльонок». Так, на основі розпорядження Дрогобицького райвно і райкому комсомолу від 15 жовтня 1971 р., у Нижньогайвській СШ було сформовано команду з 15 осіб (10 хлопців і 5 дівчат) і підготовлено її до участі у грі «Зірниця» [3, 90–91]. У квітні 1974 р. вчитель фізкультури Я.М. Михняк готував склад команди для участі в районній грі «Зірниця», інші вчителі виготовляли прапори, прапорці й емблеми, готували стройову пісню, організовували навчання зі встановлення палатки, розкладання вогнища, орієнтування за азимутом [4, 79–80]. У травні цього ж року на гру «Зірниця» було відправлено 22 учня школи з трьома вчителями, піонервожатою і водієм автомобіля. Команда зайняла 2 місце (учні 7–8 кл.). Одночасно проводилися конкурси: 1) читців поезії для учнів 4–6 кл., де 1 місце зайняла учениця Оріся Бойко, а 2 місце – Марія Янишин; 2) стройової пісні, в якому 1 місце посіли учні 10 кл. (14 учнів), а учні 5-Б класу – 1 місце в конкурсі інсценізованої пісні [4, 90–91, 94–97]. Відомо, що 26, 29–30 квітня і 3 травня 1980 р. у Нижньогайвській школі проводилася військово-спортивні святкування в межах ігор «Зірниця», «Орльонок», присвячені 35-й річниці перемоги у т.зв. «Великій Вітчизняній війні» [7, 10].

Зазвичай учні отримували хороші оцінки з ПВП. Так, у травні 1976 р. 34 учні 10 кл. отримали в атестат тільки «4» і «5» від вчителя О.І.Ізотова [5, 82–83]. Згідно з наказом від 25 травня 1979 р. курс ПВП пройшли 23 учнів 10-А класу і 25 учнів 10-Б класу – всі з оцінками «добре» і «відмінно». За відмінні успіхи нагороджено грамотою 10 учнів, подякою – 14. До вступу до військового училища рекомендували Зиновія Михайловича Кириліва. Учні, які виконали вимоги ГПО, нагородили золотими (Василя Візера і Василя Стецка) і срібними значками – 23 учні [6, 185–189].

Неодноразово учні брали участь у виїзdnих польових заняттях з початкової військової підготовки. Так, з 2 по 7 червня 1980 р. учні 9 кл. перебували на п'ятиденних польових заняттях на базі Грушівської СШ. «Взвод» з 25 школярів очолював командир – учень Іван Янишин [7, 27–28]. Регулярно проводилися стрільби. 1 квітня 1980 р. 20 учнів 10 кл. провели стрільбу з малокаліберної гвинтівки за умовами теми з вогневої підготовки (2 гвинтівки ТО3-8 №26736 і 45278, на які видали 160 набоїв). 4 квітня того ж року такі ж стрільби в тирі школи проводили учні 9 кл. – 46 осіб (для стрільб видали 368 набоїв). У травні 1980 р. учнів 9 кл. разом з учителем М.І. Стефанським відрядили на стрільби до військової частини в Дрогобичі [7, 13–15, 21, 25]. Зауважимо, що на час канікул усю навчальну і малокаліберну зброю школи передавали на зберігання у Дрогобицький військкомат [5, 89].

У роки війни в Афганістані зростає увага до початкової військової підготовки у закладах середньої освіти. Організація і якість довійськової підготовки у школах регулярно перевірялися. Так, у березні 1987 р. до школи навідалася комісія у складі:

старшого помічника начальника 2-го відділення міськвійськкомату К. Ващенко (голова комісії), методиста райвно І. Городиського і голови Нижньогаївської сільради Л. Сікори, яка перевірила стан ПВП. Відповідальними особами за ПВП у школі були директор школи Богдан Процишин; військовий керівник Мирослав Дробчак. Школа у травні 1985 р. і квітні 1986 р. при перевірці ПВП отримала незадовільну оцінку. Планування ПВП не відповідало програмі. Головними недоліками було: дні занять з ПВП не сконцентровані і не датовані у розкладі; триденні польові заняття (збори) з юнаками 10 класу не сплановані; відсутній план занять з медико-санітарної підготовки дівчат 10 кл. (у період триденних зборів).

Керівництву школи вдалося усунути ці недоліки, тож на день перевірки програма була виконана на 100 %. Відвідуваність занять за період з вересня 1986 до березня 1987 рр. мала такі показники: 9 клас – 91%, 10 клас – 95%. Причини невідвідування – захворювання учнів. Якість засвоєння програми у 10 кл.: вогнева підготовка – 90 % «добре», стройова підготовка – 90% «задовільно». Якість засвоєння програми у 9 кл.: вогнева підготовка – 83 % «добре», стройова підготовка – 100% «задовільно». Учні слабо засвоїли: влаштування та взаємодію частин і механізмів автомата, їх призначення; прийоми на вогневому рубежі при стрільбі; при стройовій підготовці – повороти в русі, особливо кругом, повернення в стрій; не засвоєні правила подачі команд командирами взводів і відділень; з цивільної оборони не засвоєно способи перевірки і підготовки противага до використання, не чіткі знання зброї масового ураження і захисту від неї.

При аналізі здачі норм перевірено 20 осіб, з них норми «Готовий до оборони» виконали 18 осіб (90%), з них по підтягуванню 18 (90%) – добре. Деякі зауваження викликала проведення М. Дробчаком уроку на тему «Засоби колективного захисту», оскільки вчитель не навів прикладу захисту під час аварії на Чорнобильській АЕС, не використав схеми, плакати, стенд, не провів опитування учнів для закріплення матеріалу. У школі на той час працював військовий кабінет, кімната зберігання зброї, стрілецький тир. Не було спортивного містечка, а в навчальному «городку» не було обладнане місце для метання гранат з окопу. На майданчику для занять стройовою підготовкою не було стендів із зображенням стройових прийомів. Потрібно було обладнати зручні місця для підготовки до стрільби лежачи. Недоліком було й те, що у школі не уклали план шефських зв'язків з військовою частиною на 1986–1987 н.р., застаріли стенди про тих, хто служив в армії, не працювали гуртки «Влучний стрілець» і «Юний стрілець». У наказі про формування відділень не вказано, хто з учнів в якому відділенні – наказ не був оголошений класам. Загальна оцінка ПВП в Нижньогаївській СШ на 1987 р. – «задовільно» [8].

Тож загалом, попри значну увагу з боку органів влади до початкової військової підготовки у школах, методика і матеріальне забезпечення цієї навчальної дисципліни не завжди відповідала вимогам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів за 1960–1961 рр.
2. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів за 1963–1964 рр.
3. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів 1971 р.
4. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів 1974 р.

5. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів I.1976–IX.1976 рр.
6. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів 1978–1979 н.р.
7. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Книга наказів Нижньогаївської СШ від 1980 р.
8. Архів Нижньогаївського НВК I-III ступенів. Накази райВНО.

Михайл ГРАНД
(Дрогобич, Україна)

ГРОМАДСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ АДВОКАТА КОСТЯНТИНА ПАНЬКІВСЬКОГО У 1920–1930-ті рр.

Адвокат К. Паньківський був активним учасником українського студентського руху в Празі, захисником членів Української військової організації (УВО) та Організації українських націоналістів (ОУН) на організованих польською владою політично мотивованих судових процесах, чільним діячем Українського центрального комітету, головою Уряду Української Народної Республіки (УНР) на еміграції.

У міжвоєнний період він провадив активну адвокатську практику у Львові. Широкими були контакти К. Паньківського з його колегами-адвокатами в Галичині. Слід зазначити, що К. Паньківський був членом громадської організації «Союз українських адвокатів» (СУА). Цю професійну адвокатську організацію було створено у травні 1923 р. у Львові з ініціативи С. Федака, В. Охримовича, Я. Олесницького, Л. Ганкевича та інших відомих адвокатів. Її першим головою став С. Федак [3, 101]. У 1932 р. К. Паньківський разом з іншими відомими українськими адвокатами став членом Правління СУА [3, 101]. Пізніше він виконував обов'язки касира цієї організації, стежив за доходами, видатками, вів відповідну документацію. В його домашньому архіві зберігаються десятки квитанцій, рахунків, розписок та інших фінансових документів СУА за 1934–1939 рр. [4, 1–55]. СУА видавав часопис «Життя і Право», в якому К. Паньківський у 1938 р. опублікував статтю, присвячену обов'язкам членів СУА [1].

К. Паньківський був членом Палати адвокатів у Львові. Ця організація функціонувала на засадах самоуправління. Проте після зміни у законодавстві 1935 р. її повноваження обмежувалися. Так, склад адвокатського суду з того часу призначала Начальна адвокатська рада у Варшаві. Однак вона зважала на позицію львівської адвокатури. Авторитет СУА був високим, тому на його позицію зважали у Палаті адвокатів. Так, весною 1938 р. за пропозицією СУА дисциплінарними суддями Палати адвокатів у Львові було призначено Л. Ганкевича, О. Сивуляка та К. Паньківського, а в Начальному суді у Варшаві – В. Старосольського. Саме під час праці у дисциплінарному суді К. Паньківський познайомився з польським адвокатом Леопольдом Тешнаром, який у роки нацистської окупації очолював Польський допомоговий комітет у Львові і тісно співпрацював з К. Паньківським [2, 65–66].

У різних правових питаннях до К. Паньківського зверталися його колеги з різних повітових міст Східної Галичини. Вони не мали змоги представляти певні справи в львівських судах, а тому просили роботи це К. Паньківського. Так, адвокат з Сокаля